

## Lexicographic Bulletin

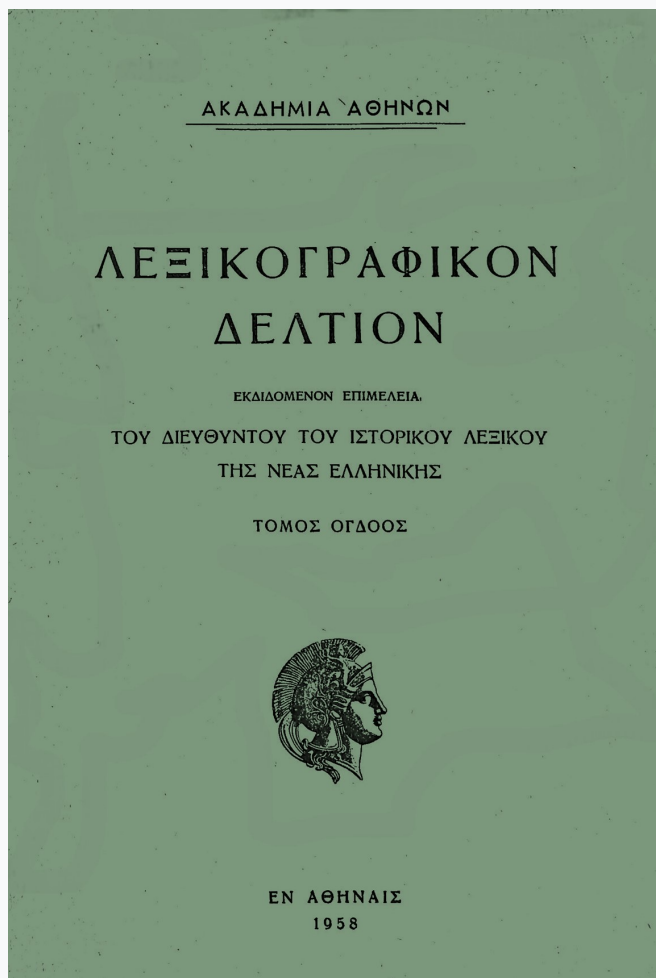
---

Vol 8 (1958)

---

Lexicographic Bulletin

---



Ἐκθέσεις Γλωσσικοῦ Διαγωνισμοῦ τῶν ἐτῶν  
1956, 1957

*Ioannis Kalleris*

doi: [10.12681/ld.40139](https://doi.org/10.12681/ld.40139)

---

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΛΕΞΙΚΟΓΡΑΦΙΚΟΝ  
ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ,

ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΞΙΚΟΥ  
ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΟΓΔΟΟΣ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1958

## ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

---

	Σελίδες
<i>Ἰω. Ν. Καλλέργη: Ἀνάλεκτα Λεξικογραφικά . . . . .</i>	1 – 58
<i>Α. Μ. Καραναστιάση: Τὸ ἰδίωμα τῆς Ἀστυπалаίας . . . . .</i>	59 – 144
Ἐκθεσις γνωστικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ ἔτους 1956 . . . . .	145 – 150
Ἐκθεσις γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ τοῦ ἔτους 1957 . . . . .	151 – 164
Πίναξ λέξεων . . . . .	165 – 170
Παροράματα . . . . .	171

## ΕΚΘΕΣΙΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1956

Εἰς τὸν διαγωνισμόν τῆς Ἑταιρείας τοῦ 1956 ὑπεβλήθησαν ἑπτὰ ἐν ὄλῳ χειρόγραφοι συλλογαί: δύο ἐξ Εὐβοίας καὶ ἀνὰ μία ἐξ Ἑρμιονίδος, Αἰτωλίας, Δομοκοῦ, Θήρας καὶ Μηχανιώνας Κυζίκου. Αἱ ἐξ Εὐβοίας συλλογαὶ προέρχονται ἐκ χωρίων, ἐνθα ὁμιλεῖται βόρειον ἰδίωμα, διακρίνονται δ' ἀμφοτέραι διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἐμφανίσεως.

1. Ἡ πρώτη τούτων ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ντεγιάννη, συνταξιούχου ἐκπαιδευτικοῦ. Φέρει τὸν τίτλον «Γλωσσικὸ ἰδίωμα Στροπόωνων (Εὐβοίας)» καὶ ἀποτελεῖται ἐξ 107 σελίδων μεγάλου σχήματος. Εἶναι ἡ ἕκτη συλλογὴ γλωσσικοῦ ὕλικου, ἣν ὁ κ. Ντεγιάννης ὑποβάλλει πρὸς κρίσιν εἰς τὴν Γλωσσικὴν Ἑταιρείαν, πᾶσαι δὲ αἱ προηγούμεναι ἔτυχον βραβείου. Τὴν ἐφετινὴν συλλογὴν ὑποβάλλει οὗτος μετὰ σιγὴν 22 ἔτων, δύναται δὲ ἀδιστακτικῶς νὰ χαρακτηρισθῇ αὕτη ὡς ἀπόκτημα τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας. Ὁ κ. Ντεγιάννης καταγράφει τὸ γλωσσικὸν ὕλικόν τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδος μὲ εὐχέρειαν, εὐσυνειδησίαν καὶ ἱκανότητα συλλογέως ἔχοντος πλήρη ἐπίγνωσιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ χειρογράφου του. Μέγας εἶναι ὁ πλοῦτος λέξεων καὶ φράσεων, ἑρμηνευμάτων, λαογραφικῶν ἐνδείξεων, παραδόσεων, κλπ. Πολλαὶ λέξεις ἀναπτυσσόμεναι σημασιολογικῶς, φωνητικῶς καὶ ἔτυμολογικῶς, ἀποτελοῦν ἐπὶ μέρους μικρὰς διατριβάς, ἐν αἷς ὁ ἀναγινώσκων διακρίνει ἀλλαχοῦ μὲν τὴν μόρφωσιν, ἀλλαχοῦ δὲ τὴν γλωσσικὴν διαίθησιν τοῦ συλλογέως. Βεβαίως οὗτος δὲν ἐπιτυγχάνει πάντοτε εἰς τὴν ἔτυμολογικὴν προσπάθειαν, (ἐν πολλοῖς ἐνθυμίζει τὸν μακαρίτην Φιλήνταν) ἀλλὰ τοῦτο δὲν μειώνει τὴν σημασίαν τῶν παρατηρήσεών του. Εἰς πολλὰ σημεῖα συζητεῖ καὶ ἀντικρούει ἔτυμολογίας ἐπικρατησάσας ἤδη, μὲ ἐπιχειρήματα σοβαρώτατα, ὅπως τῆς λ. *καταιποδιά* ἐν σ. 90 κἄξ, τῆς λ. *σοῦδα* ἐν σ. 101 κλπ.

2. Ἡ δευτέρα ἐξ Εὐβοίας συλλογὴ προέρχεται ἐκ τοῦ χωρίου Ἁγία Ἄννα (Β. Εὐβοίας), ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν τετραδίων 8ου σχήματος (σελ. 144 ἐν ὄλῳ) καὶ ὑποβάλλεται ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Σέττα, δημοδιδασκάλου.

Τὸ προσφερόμενον ὕλικόν δὲν εἶναι πολὺ, εἶναι ὅμως ἐνδιαφέρον καὶ ἀπικριβωμένον. Εἰς τὸ α' τετράδιον ὁ συλλογεύς, ἄριστος γνώστης τῆς ζωῆς τοῦ χωρίου, παρέχει εἰς διηγηματικὸν ὕφος πᾶσαν πληροφορίαν ἀφορῶσαν εἰς τὴν κατασκευὴν καὶ λειτουργίαν τοῦ ὕδρουμύλου, ὑπογραμμίζων τὴν ἰδιωματικὴν ὀρολογίαν. Διὰ τὴν διαγραφικωτέραν παράστασιν τοῦ ὕλικου του παραθέτει πλῆθος

καλλιτεχνικῶν ἀναπαραστάσεων τῶν διαφόρων τμημάτων τοῦ μύλου, οὕτω δ' ἐπιτυγχάνει πληρεστέραν ἐννοιολογικὴν ἀπόδοσιν. Ἀκολουθοῦν ὡς ἐπίμετρα παραδόσεις καὶ προλήψεις περὶ μύλου, παροιμίαι σχετικαὶ μὲ τὸν μύλον κλπ. Τὸ β' τετράδιον περιέχει ὑλικὸν περὶ τοῦ ποιμενικοῦ βίου, κατατεταγμένον κατὰ κεφάλαια. Καὶ εἰς τὸ τετράδιον αὐτὸ καλλιτεχνικὰ σκίτσα βοηθοῦν εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ περιεχομένου. Αἱ πληροφορίες ἀφοροῦν εἰς τὸν τρόπον νομῆς, κουρᾶς, ἀμέλγματος τῶν αἰγοπροβάτων, τὰς διαφόρους ὀνομασίας τῶν ζώων, τὰς ποικιλίας, τὰ ὀνόματά των, τὰς ἡλικίας, τὰς ἀσθενείας των, κλπ. Τέλος πραγματεύεται καὶ περὶ τῶν βοῶν, παραθέτει δὲ καὶ σχετικὰς λαογραφικὰς πληροφορίες. Εἰς τὸ γ' κεφ. συμπληρῶνει πρῶτον τὰς περὶ κτηνοτροφίας πληροφορίες του, παραθέτων ὀνόματα σκύλων, εἶδη, ὀνόματα, ἀσθενείας ἡμιόνων. Εἶτα, συμμορφούμενος πρὸς τὰς ἐντύπους ὁδηγίας τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας, παραθέτει ὁλόκληρον ὠραῖον διήγημα ἐκ τοῦ ἀγροτικοῦ βίου τοῦ χωρίου εἰς πιστὴν διαλεκτικὴν ἀπόδοσιν, ἵνα ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐν τῷ διηγήματι τούτῳ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ προβῆ ἐν συνεχείᾳ εἰς ἀξιολόγους γραμματικὰς παρατηρήσεις (φωνητικὰς, μορφολογικὰς, παραγωγικὰς) περὶ τοῦ ιδιώματος τῆς Ἀγίας Ἄννης.

Τὸ ιδίωμα χαρακτηρίζεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ὡς βόρειον, πράγματι δὲ εἰς πολλὰ παρατιθέμενα παραδείγματα ἀπαντοῦν τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς κωφώσεως καὶ ἀποβολῆς. Εἶναι ὅμως τόσον πολλὰ τὰ παραδείγματα ἐν οἷς δὲν παρατηρεῖται κωφωσις, πολλάκις δὲ καὶ ἀποβολή, ὥστε γεννᾶται εἰς τὸν ἀναγνώστην τὸ ἐρώτημα, ἂν πρόκειται περὶ σφαλμάτων τοῦ συλλογέως ἢ περὶ λίαν ἀνειμένου βορείου ιδιώματος, εὐρισκομένου, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς κοινῆς, ἐν ὑποχωρήσει.

3. *Δήμητρας Μερμερέτη*, διδασκαλίσσης, «Συλλογὴ δημῶδους γλωσσικοῦ ὑλικοῦ τῆς ἐπαρχίας Ἐρμιονίδος».

Τὸ ὑλικὸν τοῦτο προέρχεται ἐκ τεσσάρων παραθαλασίων χωρίων καὶ ἐκ πέντε μεσογείων τῆς ἐπαρχίας Ἐρμιονίδος, ἐκτὸς δὲ τῶν ἄλλων ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸν γεωργικὸν καὶ ναυτικὸν βίον τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς. Παραλείπονται δύο χωρία, ἡ Κινέττα καὶ τὰ Θερμήσια, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι εἶναι ἄποικοι ἔξ Ἀρκαδίας.

Ἡ συλλογὴς τὸ 1952 ἀπέστειλεν εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον ἐργασίαν περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἔθιμων τῆς περιφερείας αὐτῆς καὶ ἐτοιμάζει, ὡς γράφει, καὶ τὸ λεξιλόγιον τῶν φυτῶν τῆς ἐπαρχίας Ἡ ἐργασία γίνεται, ἐπομένως, ἔξ ἐνδιαφέροντος, ἂν μάλιστα σημειωθῇ ὁ ὄγκος (389 σελίδες μεγάλου σχήματος) καὶ ἡ τάξις καὶ ἡ φιλοκαλία κατὰ τὴν γραφὴν.

Καθ' ἃ σημειώνει ἡ συλλογὴς, εἰς τὰ παραθαλάσσια χωρία *Κοιλάδα* καὶ

*Πορτοζέλι*, ὡς καὶ εἰς τὰ μεσόγεια Φοῦρνοι, Δίδυμα, Καρακάδι καὶ Λουκαῖτι, ἐπιζοῦν ἀκόμη Ἄλβανόφωνοι.

Ἡ συλλογὴ εἶναι συντεταγμένη κατὰ τὰς ἐντύπους ὁδηγίας τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας. Τὸ ὑλικὸν παρατίθεται κατὰ κεφάλαια καὶ διακρίνεται εἰς τρία μέρη: Πρῶτον μέρος, σ. 1-284: ὁ ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸν, χερσαῖος καὶ θαλάσσιος βίος, φυσικὸς καὶ ἠθικὸς κόσμος. Μέρος Δεύτερον, σ. 285-343: Μνημεῖα τοῦ λόγου, καὶ Τρίτον μέρος, σ. 344-387, Γραμματικὴ. Τέλος παραθέτει, σ. 388-394, μερικὰ ἰχνογραφήματα. Ἡ συλλογεὺς καταβάλλει φιλότιμον προσπάθειαν νὰ ἐξαντλήσῃ τὸ τυπικὸν καὶ σημασιολογικὸν μέρος ἐκάστης λέξεως, παραθέτουσα πλῆθος φράσεων ἰδιωματικῶν, παροιμιῶν, αἰνιγμάτων κλπ., καὶ παρεμβάλλουσα καὶ λαογραφικὰς τινὰς εἰδήσεις.

Δὲν παραλείπει ἐπίσης νὰ καταγράψῃ τὰ παράγωγα καὶ τὰ σύνθετα. Ἐκ τοῦ λεξιλογίου σημειώνομεν λέξεις τινὰς χαρακτηριστικῶς διαλεκτικὰς:

*ξάλη* (σ. 120), γεωργικὸν ἐργαλεῖον, δι' οὗ καθαρίζουν τὸ ὑνί. Βλ. ἀρχ. *ξυάλη τυπάρι* (σ. 155), ἐκ τοῦ τύπος· δοχεῖον ὅπου θέτουν τὸ τυρί. Εἰς τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν οἱ συγγραφεῖς ὁμιλοῦν περὶ τυροῦ, ὅστις τοῦ καλάθου τὸν τύπον λαμβάνει.

*τυροβόλι* (σ. 101), καλαθίσκος πρὸς ξήρανσιν τοῦ τυροῦ. Βλ. τὴν λ. εἰς Σχολ. Ἄριστ. Βατρ. 560 καὶ Θεοκρ. 3, 86.

*κουμάσι* (σ. 176), τόπος διαμονῆς τοῦ χοίρου. Βλ. Ἑσούχιον «*κωμάσιον* τῶν ὀρνίθων οἴκημα».

*μανωμένος* (σ. 195), *δίχτυ μανωμένο*. Πβ. τὸ ἀρχ. *μανός* (ἀραιός).

*φαρδὺ* (σ. 42), ἐν τῇ παροιμίᾳ: τὸ φαεὶ κάνει φαρδὺ κ' ἢ πεῖνα γεροντίνα. Πιθανῶς κατὰ παρετυμολογίαν ἀντὶ τοῦ *φαρί*.

Σ. 170, παρὰ τὴν παροιμίαν: *Δὲν ξέρει τὴ νὰ κἀνη τοῦ γαῖδουριοῦ καὶ πιάνει τὸ σαμάρι*, λανθάνει ἢ Βυζαντινὴ: ἐλάκτισεν ὁ γαῖδαρος καὶ δέρουσι τὸ σάγμα (ἀπὸ στίχους Μ. Γλυκᾶ). Βλ. Πολίτου παροιμ. Ε. 342, 17 (δέρωνω).

4. **Ἄ. Μπουγά**: «Τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῆς ὄρεινῆς Αἰτωλίας». Παρέχει ἀξιόλογον γλωσσικὸν ὑλικὸν ἀλφαβητικῶς κατατεταγμένον ἐκ τοῦ χωρίου Δρυμῶν (τ. Μπερίκος) τῆς ἐπαρχίας Τριχωνίδος, ἐκ σ. 126. Ἐν. τέλει τοῦ λεξιλογίου (σ. 1-108) παρατίθενται συνήθεις φράσεις τῆς καθημερινῆς ὁμιλίας, παροιμίαι καὶ παροιμιώδεις φράσεις, ἔτι δὲ λαογραφικαὶ τινες εἰδήσεις. Ἐπίσης παρατίθεται ἀξιόλογον διάγραμμα γραμματικῆς τοῦ ἰδιώματος. Ὁ συλλογεὺς, φοιτητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, εἰργάσθη βάσει τῶν ἐντύπων ὁδηγιῶν τῆς Γλωσσικῆς Ἑται-

ρείας, οὕτω δὲ συνεκέντρωσεν ὑλικὸν ἐπιστημονικῶς ἀξιόπιστον καὶ χρήσιμον εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Λεξικοῦ. Προσέχει εἰς τὴν ὀρθὴν φωνητικὴν καταγραφὴν τοῦ ὑλικοῦ του, σχεδὸν δὲ πάσας τὰς λέξεις τῆς συλλογῆς καὶ τὰς ἐννοιολογικὰς ἀποχρώσεις ἐνισχύει δι' ἐπιτυχῶν παραδειγμάτων.

Τὸ ἰδίωμα παρέχει εὐκαιρίαν διὰ πλῆθος λεξιλογικῶν φωνητικῶν καὶ μορφολογικῶν παρατηρήσεων. Οὕτως: *ἀγράδα* = σχισμὴ, ὀπὴ ἐπιμήκης: "Ἐξ' ἀγράδης ἢ πόρτα κί φέρῃ κρούου. Σημασία καὶ τύπος ἀθησαύριστος. Ἡ λ. καὶ σημ. συναπτεῖται πρὸς τὸ ἐξ Εὐβοίας καὶ ἀλλαχοῦ ἀγριάδα = τραχύτης ἐπιφανείας, ἔλλειψις λειότητος.

*ἀζγράμπιλ'*. Ἐνδιαφέρων ἀμάρι. τύπος τοῦ ἀγράμπελη.

*ἀπουκουντριάζου* = μωραίνω, ἀπληθιῶ τινα: θὰ τ' ἀπουκουντριάζης (τοῦ πιδί).

"Ἄν ἔχωμεν ὑποκατάστασιν τῆς προθ. ἀπό, πρόκειται τὸ ρ. ὑποχονδριάζω. *ἀρμουλάι* = μικρὸς λαγός, λαγουδάκι. Νομίζομεν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ *ἐρημολάγι ἀτέλιφτους*. Ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου αἱ ἀπαιτήσεις ἢ ἀξιώσεις δὲν τελειώνουν.

*βρουμίστρα*. Ἐνδιαφέρων σχηματισμὸς ἀπὸ τὸ βρώμη = στέλεχος βρώμης.

*γιρουντωπός*: ὄχι ὁ γηραιὸς πῶς, ὡς θὰ ἀνέμενέ τις, ἀλλὰ ὁ γεγηρακῶς, ὁ ὑπέρογος, ἐπὶ δένδρων.

*γράζου*: ἐκ τοῦ ὑγρός, ὑγραίνομαι, νοτίζω ἐπὶ δοχείων.

*γρηπίδα* = λιθίνη πλάξ ἐξέχουσα τῆς στέγης, γεῖσον, κρηπίς.

*γ'δουξούρ'* = ἄνθρωπος ἄξεστος, ἀμόρφωτος. Ἡ λ. ἐνισχύει τὴν προταθεῖσαν ἐτυμολογίαν τοῦ κορόιδο ἐκ τοῦ κορόγιδο.

*ἡμυρ'νά τά*. Φρ. *Ἡύρι τὰ ἡμυρ'νά τ'* = εὐρέθη εἰς περιβάλλον οἰκείον καὶ προσφιλές.

*ἱλαμους* = ἡ κατεβασιά, ἡ ἱλὺς ποταμοῦ.

*κάλανους* = ἡμισυ κορμοῦ δένδρου ἐσκαλισμένου πρὸς διοχέτευσιν ὕδατος. Πιστεύομεν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ *κάνναλος*.

5. **Χαριλάου Ν. Σακελλαρίου**, δημοδιδασκάλου, «Γλωσσικοὶ ἰδιωματισμοὶ ἐκ τοῦ χωρίου Ἀγραπιδὰ (Δομοκοῦ)».

Τὸ χειρόγραφον ἀποτελεῖται ἐξ 162 σελίδων σχήματος χάρτου ἀναφορᾶς καὶ περιέχει ὑλικὸν συλλεγὲν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐντύπων ὀδηγιῶν τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας. Τὸ ὑλικὸν προσέρχεται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τοῦ χωρίου Ἀγραπιδὰ τῆς ἐπαρχίας Δομοκοῦ, ἰδιαιτέρας πατρίδος τοῦ συλλογέως (σ. 5 - 151), ἐν μέρει δὲ καὶ ἐκ τοῦ χωρίου Θεολόγος Εὐβοίας, ὅπου ὁ συλλογεὺς ὑπηρετεῖ ὡς δημοδιδασκαλος, καὶ ἄλλων τόπων (σ. 152 - 161).

Μεταξὺ τῶν σελίδων 132 - 139 παρέχεται ἀλφαβητικὸς κίναξ ἄνευ ἐρμηνευμάτων τῶν ἀναγραφεισῶν ἐν τῷ κειμένῳ λέξεων καὶ ἐπὶ πλέον προστίθεται ἐν-

τυπον τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας, ὅπου ὁ συλλογεὺς ἀπαντᾷ εἰς μερικὰ ἐρωτήματα διὰ γλωσσικὰ φαινόμενα ἀναγόμενα εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ χωρίου.

Τὸ ὕλικόν καταγράφεται κατὰ κεφάλαια : ὁ ἄνθρωπος καθ' ἑαυτόν, σ. 5 - 74, ὁ χειρσαῖος βίος, σ. 75 - 104, ὁ φυσικὸς κόσμος, σ. 105 - 112, ὁ ἠθικὸς κόσμος, σ. 113 - 130. Εἰς τὸ τέλος σημειώνει καὶ λέξεις ἄλλων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐκ Ρουπακίου Ἡλείας, σ. 161. Ἀκολουθεῖ πίναξ τῶν περιεχομένων, σ. 162-164.

Τὸ ἰδίωμα τῆς Ἀγραπιδεῶς εἶναι βόρειον. Ὁ συλλογεὺς καταβάλλει προσπάθειαν νὰ ἀποδώσῃ τοῦτο ἀκριβέστερον φωνητικῶς καὶ ἔξαντλεῖ τὸ ἐρωτηματολόγιον διὰ πολλῶν παραδειγμάτων, παραθέτων ἰδιωματικὰς φράσεις, ὄρκους, ἄράς, σύνθετα, μεγεθυντικὰ καὶ ὑποκοριστικὰ. Εἰς τὴν ἀναγραφὴν φράσεων εἶναι πολλάκις πλουσιώτατος (βλ. σ. 48 κἄξ λέξ. καρδιά), παραθέτει δὲ ἐνίοτε καὶ λαογραφικὰ στοιχεῖα. Ἐπὶ πλέον, προσπαθεῖ καὶ διὰ σχεδίων τῶν ἀντικειμένων νὰ καταστήσῃ σαφέστερον τὸ ἐρμήνευμα πολλῶν λέξεων. Φωνητικῶς ἐπίσης προσπαθεῖ νὰ εἶναι ἀκριβῆς εἰς τὴν καταγραφὴν χωρὶς ἐν τούτοις νὰ τὸ ἐπιτυγχάνῃ πάντοτε : ἔχ<sup>ε</sup>, χ<sup>ε</sup>λᾶς, χ<sup>υ</sup>μάου, φρυδάκ', ν<sup>υ</sup>χάκ', κ<sup>ο</sup>λάρα, βγάλ<sup>η</sup>ς, θηλ<sup>υ</sup>κά, ματών<sup>ε</sup>, διρπάν', παρὰ ταῦτα ὅμως σημειώνει καὶ γ<sup>ν</sup>αῖκα, μαλάκ', κ<sup>λ</sup>ιά.

Ἐκ τοῦ λεξιλογίου σημειοῦμεν καὶ ἀρχαιοπινῆ τινα στοιχεῖα :

πίνος (ρύπος) (σ. 90). Πβ. Σοφ. Οἶδ. Κολ. 1239, Εὐρ. Ἡλέκτρ. 305.

πασπάλη = ἀρχ. παιπάλη.

χαρδακίζει ἢ καρδιά. Πιθανῶς χορδακίζει (πάλλει).

ξιδάλι : (βούκεντρον) ἀρχ. ξυήλη καὶ μεσαιων. ξυάλη (ascia securis Δουκάγγιος).

Σημασίαι τινὲς λέξεων ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ :

ἄλαλα (σ. 80). ἀντρίζω (σ. 51). τὸ ἔχος (σ. 127) περιουσία. Ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος τὰ ἔχη (Μάνη).

6. Ἄνδρ. Νομικοῦ, «Παροιμίες τοῦ Θηραϊκοῦ λαοῦ».

Εἰς 28 δακτυλογραφημένας σελίδας καταχωρίζει ὁ συλλογεὺς 200 παροιμίας μεθ' ἐρμηνεύματος, αἱ ὁποῖαι ἐπιχωριάζουν εἰς Θήραν, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἄνευ ἐρμηνεύματος 27 ἄλλας παροιμίας ἢ παροιμειώδεις φράσεις σχετικὰς μὲ τὰς καιρικὰς συνθήκας.

Ἡ ὅλη συλλογὴ παρέχει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ὁ συλλογεὺς εἰργάσθη μὲν μὲ ἔφεσιν καὶ κατέβαλε πολλὴν προσπάθειαν διὰ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰς παροιμίας του, ἀλλὰ στερεῖται τῆς πρὸς τοῦτο προπαιδείας καὶ φαίνεται ἀγνοῶν πλήρως τὰς μέχει τοῦδε δημοσιευθείσας συλλογὰς καὶ ἐρμηνείας παροιμιῶν. Οὕτω κοινοτάτας παροιμίας, οἷον στὴν ἀναβροχιά, καλὸ καὶ τὸ χαλάζει Ἄι Γεώργη, βόηθα με, σεῖ



καὶ σὺ τὸν πόδα σου· κάλλιο γαῖδουρόδεγε παρὰ γαῖδουρογύρευε, κλπ. νομίζει μόνον Θεραϊκάς. Τὸ περιεργον εἶναι ὅτι ἐνῶ, ὡς φαίνεται, δὲν γνωρίζει τὸν Πολίτην, γνωρίζει καὶ παραπέμπει εἰς τοὺς ἀρχαίους παροιμιογράφους. Τὸ ὅλον ὕλικόν τῆς συλλογῆς ὀλίγον θὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὸν ὑπὸ τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας ἐπιδιωκόμενον σκοπόν.

7. *Εὐαγγ. Μπόγκα.* 1) «Ἰδιωματικὸν Λεξιλόγιον Μηχανιώνας» (Κυζίκου), ἐν τετραδ. ἐξ 120 σ. μὲ 926 λέξεις· 2) «Λαογραφικὰ τινὰ στοιχεῖα Μηχανιώνας Κυζίκου», ἐν τετραδ. μὲ 52 σ.

Γνωστὸς καὶ ἀξιόλογος συλλογεὺς ὁ κ. Μπόγκας, προσφέρει ἐκ τῆς Μηχανιώνας ἀπηκριβωμένον ὕλικόν, ὅπερ συνέλεξε δι' ἐπισκέψεως τῶν ἐν Ν. Μηχανιώνᾳ ἐγκατεστημένων προσφύγων. Ἐπίσης ἐν Ν. Μηχανιώνᾳ συνέλεξε καὶ τὰ εἰς τὸ β' τετραδίον παρατιθέμενα Λαογραφικὰ. Οἱ κάτοικοι τῆς Μηχανιώνας καὶ εἰς τὴν παλαιὰν καὶ εἰς τὴν νέαν πατρίδα των ἀσχολοῦνται κατὰ κύριον λόγον μὲ τὴν ἀλιεῖαν, ὡς ἐκ τούτου δὲ καὶ ἡ συλλογὴ περιέχει πολλοὺς ὄρους τοῦ ναυτικοῦ βίου, καὶ εἰς τὴν Λαογραφικὴν συλλογὴν τὰ περισσότερα ἄσματα εἶναι ναυτικά. Ἡ συλλογὴ δὲν περιέχει ἀφθίονα παραδείγματα οὕτω δὲ δὲν δύναται ἐκ ταύτης νὰ ἀπακριβωθῇ ὁ πραγματικὸς χαρακτήρ τοῦ ἰδιώματος, ὅπερ κατὰ τὸν κ. Μπόγκαν παλαιότερον ἦτο βόρειον. Καλὸν εἶναι νὰ παρακληθῇ ὁ κ. Μπόγκας νὰ ἐνισχύσῃ τὸ ἐνδιαφέρον ὕλικόν τῆς συλλογῆς του διὰ παραδειγμάτων καὶ περισσοτέρων λαογραφικῶν κειμένων καὶ ἰδιωματικῶν ἀφηγήσεων.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἡ κριτικὴ ἐπιτροπεία θεωρεῖ καλυτέραν τὴν συλλογὴν ἐκ Στροπόνων Εὐβοίας, εἰς δευτέραν δὲ μοῖραν κατατάσσει τὰς συλλογὰς ἐξ Ἀγίας Ἄννης Εὐβοίας, Δρυμῶνος Αἰτωλίας καὶ Ἐρμιονίδος. Καλὰς ὡσαύτως καὶ βραβευτέας κρίνει τὰς συλλογὰς ἐξ Ἀγραπιδῶς Δομοκοῦ καὶ Μηχανιώνας Κυζίκου. Ὡς πρὸς τὴν ἐκ Θήρας συλλογὴν παροιμιῶν, ἡ Ἐπιτροπεία εὐρίσκει ὅτι ἀποτελεῖ μὲν αὕτη φιλότιμον προσπάθειαν, ἀλλὰ δὲν προσφέρει τι τὸ νέον, δι' ὃ καὶ προτείνει ὅπως ἀπονεμηθῇ ὁ ἔπαινος τῆς Ἑταιρείας εἰς τὸν συλλογέα.

#### Ἡ Κριτικὴ Ἐπιτροπεία

ΙΩ. ΚΑΛΛΕΡΗΣ, ΛΘ. ΚΩΣΤΑΚΗΣ, Γ. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΣ, εἰσηγητῆς

Εἰς τὰς ἀνωτέρω συλλογὰς ἀπενεμήθησαν τὰ ἐξῆς βραβεῖα: 1) Βραβεῖον ἐκ δραχ. 2250 εἰς τὴν ἐκ Στροπόνων Εὐβοίας συλλογὴν τοῦ κ. Γ. Ντεγιάννη. 2) Βραβεῖον ἐκ δραχ. 1750 εἰς τὴν συλλογὴν ἐξ Ἀγίας Ἄννης Εὐβοίας τοῦ κ. Δ. Σέττα, τὴν συλλογὴν ἐκ Δρυμῶνος Τριχωνίδος τοῦ κ. Ἄ. Μπουγᾶ καὶ τὴν συλλογὴν ἐξ Ἐρμιονίδος τῆς δίδος Δήμητρας Μερεμέτη. 3) Βραβεῖον ἐκ δραχ. 1250 εἰς τὴν συλλογὴν ἐκ Μηχανιώνας Προποντίδος τοῦ κ. Εὐαγγ. Μπόγκα καὶ τὴν συλλογὴν ἐξ Ἀγραπιδῶς Δομοκοῦ τοῦ κ. Χ. Σακελλαρίου.

## ΕΚΘΕΣΙΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1957

Ἡ κριτικὴ Ἐπιτροπὴ μὲ ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν διαπιστώνει ὅτι εἰς τὸν γλωσσικὸν διαγωνισμὸν τοῦ παρελθόντος ἔτους μετέχουν 22 ἐν ὄλῳ συλλογεῖς γλωσσικοῦ ὕλικου ἐκ διαφόρων περιφερειῶν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν, εὐτυχῶς, καὶ ἀρκετοὶ ἐκπαιδευτικοί.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο, ἀσύνηθες κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, παρέχει τὴν ἐλπίδα ὅτι πολλοὶ φιλογενεῖς ἄνδρες, ἐνεστερνίσθησαν τὸν ἐθνικὸν σκοπὸν, ὃν ἐπιδιώκει ἡ Ἐταιρεία ἡμῶν, καὶ ὅτι τοῦτο θὰ ἀποδώσῃ δαψιλεῖς καρποὺς καὶ εἰς τοὺς ἐπομένους διαγωνισμοὺς. Θεωροῦμεν ἐν τούτοις σκόπιμον νὰ ὑπομνήσωμεν ἅπαξ ἔτι ἐκεῖνο, ὃπερ πολλάκις ἐτονίσθη εἰς προηγουμένας ἐκθέσεις, ὅτι δηλαδὴ τὸ χρηματικὸν ποσόν, τὸ ὁποῖον ἡ γενναιοδωρία τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκείου κληροδοτήματος θέτει κατ' ἔτος εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐταιρείας, μόλις ἀρκεῖ διὰ τὴν συμβολικὴν ἀμοιβὴν τοῦ μόχθου τῶν συλλογέων. Θὰ ἔπρεπε, διὰ τοῦτο, τόσον ἡ πολιτεία, ὅσον καὶ ἡ Ἀκαδημία, νὰ ἐνισχύσουν τὴν προσπάθειαν τῆς Ἐταιρείας δι' ὕλικῆς, μάλιστα δὲ δι' ἠθικῆς συνδρομῆς, δεδομένου ὅτι ἡ ἠθικὴ κυρίως ἀμοιβὴ θερμαίνει τὸν ζῆλον τῶν φιλοτίμων Ἑλλήνων, οἵτινες καταναλίσκουν χρόνον καὶ κόπον πολὺν διὰ τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας ἡμῶν.

Αἱ ὑποβληθεῖσαι συλλογαὶ προσέρχονται: τέσσαρες ἐκ Θράκης, ἀνὰ τρεῖς ἐκ Μακεδονίας καὶ Πελοποννήσου, ἀνὰ δύο ἐξ Ἰωνίας καὶ Χίου, ἀνὰ μία ἐκ Προποντίδος (Ἀρτάκη), Ψαρῶν, Τήνου, Θάσου, Κεφαλληνίας, Ἰθάκης, Μεγάρων, Φθιώτιδος, καὶ μία, περιέχουσα δημοτικὰ ἄσματα, ἐκ διαφόρων τόπων.

1. Ἡ τελευταία αὕτη συλλογὴ ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ παλαιμάχου συλλογέως κ. Γ. Ντεγιάννη, συνταξιούχου ἐκπαιδευτικοῦ, βραβευθέντος πολλάκις εἰς προηγουμένους διαγωνισμοὺς τῆς Ἐταιρείας. Ὁ κ. Ντεγιάννης, εὐρισκόμενος τὸ παρελθὸν θέρος εἰς Σμόκοβον πρὸς λουτροθεραπείαν, δὲν ἐδίστασε νὰ διαθέσῃ πολὺν ἐκ τοῦ διὰ τὴν ἀνάπαυσιν ἑαυτοῦ καὶ τῶν συλλουομένων προοριζομένου χρόνου διὰ νὰ καταγράψῃ τριακόσια ἐν ὄλῳ δημοτικὰ ἄσματα, κυρίως ἐκ Θεσσαλίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ Μακεδονίας, Στερεᾶς Ἑλλάδος, Εὐβοίας καὶ ἀλλαχόθεν. Δι' ἕκαστον τούτων παρέχει σαφεῖς καὶ χρησίμους πληροφορίας περὶ τοῦ τόπου προελεύσεως, τοῦ ὀνόματος, τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀξιοπιστίας τοῦ πληροφοριοδότη. Ἡ συλλογὴ, μολονότι περιέχει, ὡς εἶναι εὐνόητον, ἄσματα κατὰ τὸ πλεῖστον γνωστά, εἶναι λίαν εὐπρόσδεκτος. Ὁ κ. Ντεγιάννης, συλλογεὺς ἐμπειρότατος, καταγράφει

τόσον πιστῶς εἰς τὸ ἐκάστοτε ἰδίωμα τὰ ἄσματα, ὥστε διατηρεῖ ἐνίοτε καὶ λάθη μετρικὰ ὀφειλόμενα εἰς τοὺς πληροφοριοδότας. Παρέχει οὕτω ὑλικὸν πλούσιον καὶ χρήσιμον, τόσον διὰ τὴν συγκριτικὴν μελέτην τῆς διδομένης παραλλαγῆς ἐκάστου ἄσματος πρὸς τὰς ἤδη γνωστάς, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀποθησαύρισην διαλεκτικῶν τύπων ὁμιλουμένων εἰσέτι ἢ διατηρουμένων μόνον εἰς τὴν δημώδη ποίησιν. Ἡ ἐπιτροπὴ προτείνει διὰ τοῦτο, ὅπως ἡ συλλογὴ γίνῃ ἀποδεκτὴ καὶ βραβευθῆ.

2. Ὑπὸ τὸν τίτλον «Συλλογὴ λαϊκοῦ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ» καὶ τὸν ὑπότιτλον «ἀπὸ κατοίκους ἐξ ὄρεινῶν χωρίων τῆς Φθιώτιδος» ὑπεβλήθη συλλογὴ ἐκ 55 σελίδων μεγάλου σχήματος ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Ἀναγνωστοπούλου, συνταξιούχου γραμματέως πρωτοδικῶν. Περιέχει τοπωνύμια, ὀνόματα οἰκιακῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν, εἰδῶν κλινοστρωμνῆς καὶ ἐνδυμάτων, φαγητῶν κτλ., διδόμενα ὑπὸ ἀφηγηματικὴν μορφήν, ἐν συνεχείᾳ δὲ λεξιλόγιον, ἀλφαβητικῶς ταξινομημένον, παιδικὰς λέξεις καὶ 56 παροιμίας κατὰ τὴν ἀλφαβητικὴν σειρὰν τῆς πρώτης λέξεως ἐκάστης παροιμίας. Ὁ συλλογεὺς ἀποδίδει πιστῶς τὴν χρησιμοποιουμένην εἰς τὴν περιφέρειαν συγκεκριμένην, ὡς εἶκόσ, μορφήν ἐκάστης λέξεως, μετὰ τῆς ἰδιωματικῆς αὐτῆς σημασίας, δὲν παραλείπει δὲ νὰ δίδῃ συνήθως ἐντὸς παρενθέσεως καὶ τὴν πλήρη μορφήν αὐτῆς, ὡς ἀπαντᾷ εἰς τὴν κοινήν. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι κατέχει πλήρως τὸ βόρειον ἰδίωμα τῆς περιφερείας Ὑπάτης, ὅθεν κατάγεται, καὶ ὅτι προσπαθεῖ μετὰ ζήλου καὶ φιλοτιμίας νὰ διασώσῃ κατὰ τὸ δυνατόν περισσότερα γλωσσικὰ καὶ λαογραφικὰ στοιχεῖα τῆς γενετείρας του. Περὶ τῶν τελευταίων ἄλλως τε τούτων ἔχει ἐκδώσει καὶ ἰδιαιτέραν μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἑλληνικὰ ἔθιμα» (Ἀθῆναι, 1957).

Ὡς πρὸς τὰ γλωσσικὰ καθαρῶς στοιχεῖα, ἡ ὑπὸ κρίσιν συλλογὴ ἀποτελεῖ ἐγγύησιν ὅτι ὁ συλλογεὺς θὰ προσφέρῃ ἀσφαλῶς εἰς τὸ μέλλον πλουσιώτερον ὑλικόν, μεθοδικώτερον δὲ καὶ πιστότερον καταγεγραμμένον, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὀδηγιῶν τῆς Ἑταιρείας, τῶν ὁποίων ἔλαβε, δυστυχῶς, γνῶσιν μετὰ τὴν κατάθεσιν τῆς κρινομένης συλλογῆς. Θεωροῦμεν διὰ τοῦτο περιττὸν νὰ ὑπογραμμίσωμεν ὀρισμένας ἀτελείας τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Ἀναγνωστοπούλου (π. χ. τὴν ἔλλειψιν ἐρμηνεύματος τῶν διδομένων παροιμιῶν, τὴν ἀτελεῖ καταγραφὴν ὀρισμένων φθόγγων, κτλ.) καὶ ἀρκούμεθα νὰ ὑπογραμμίσωμεν ὅτι ἡ συλλογὴ, ὡς ἔχει, θὰ συμβάλῃ εἰς τὸν πλουτισμὸν τοῦ Ἀρχείου τοῦ Λεξικοῦ, δεδομένου μάλιστα ὅτι ἀναφέρεται εἰς ἰδίωμα λίαν ἐνδιαφέρον, ἀλλ' ἥκιστα γνωστόν, καὶ δέον νὰ βραβευθῆ.

3. Χ/φρον ὑπὸ τὸν τίτλον «Γλωσσάριον τοῦ Μεγαρικοῦ ἰδιώματος», ἐκ σ. 195 μεγάλου σχήματος, ὑποβλήθη ὑπὸ τοῦ Ἀλ. Ὑψηλάντου, συνταξιούχου ἐκπαιδευτικοῦ (ἀποθανόντος ἐν τῷ μεταξύ, ὡς πληροφοροῦμεθα), ἔρχεται νὰ συμ-

πληρώση τὸ σχετικῶς πλούσιον ὕλικόν, ὅπερ ἀπεστάλη κατὰ καιροὺς εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς τῆς Ἑταιρείας ἡμῶν ἐκ Μεγάρων.<sup>1</sup> Ὁ συλλογεὺς δίδει ἐν ἀρχῇ σιντόμους γραμματικὰς καὶ φωνητικὰς παρατηρήσεις (σ. 4 - 6) ἐπὶ τῶν ἰδιαζόντων εἰς τὸ Μεγαρικὸν ἰδίωμα φαινομένων (τσιτακισμὸς τοῦ κ πρὸ τοῦ ε καὶ ι, διατήρησις τῆς προφορᾶς τοῦ υ ως γου καὶ τοῦ ἀσυνιζήτου τῶν εἰς -ία καὶ -έα οὐσιαστικῶν, σχηματισμὸς τοῦ ἐνεργ. ἀορίστου τῶν ρημάτων εἰς -κα, κτλ), περὶ ὧν διέλαβεν ἐν λεπτομερείαις ὁ ἀείμνηστος Γ. Χατζιδάκις.<sup>2</sup> Ἀκολουθεῖ γλωσσάριον ἀλφαβητικῶς ταξινομημένον (σ. 7 - 190), τοπωνύμια (σ. 191), παροιμιώδεις φράσεις καὶ παροιμίαι (σ. 194 - 196), ὀνόματα παιγνίων (σ. 197), ἄνευ, δυστυχῶς, περιγραφῆς αὐτῶν, καὶ σύντομος πίναξ τῶν συνηθετέρων κυριωνύμων (σ. 199). Ἡ ἐπιμέλεια, μεθ' ἧς ἔχει συλλεγῆ τὸ πλούσιον ὕλικόν τοῦ λεξιλογίου, ἢ ἀξιέπαινος προσπάθεια, μεθ' ἧς ἔχει ἀποδοθῆ ἡ μορφὴ τῶν λέξεων καὶ ἡ ἐρμηνεία αὐτῶν κατὰ τὸ δυνατόν πιστότερον καὶ ἀκριβέστερον (τὰς ὀλίγας ἀτελείας πρέπει ν' ἀποδώσῃ κανεὶς εἰς τὴν ἡλικίαν τοῦ συλλογέως) καὶ τὰ πολλὰ καὶ διδασκαλικά παραδείγματα, δι' ὧν πιστοῦται ἡ ἐκάστοτε διδομένη σημασία τῶν λέξεων, καθιστοῦν τὴν συλλογὴν τόσῳ μᾶλλον πολύτιμον, ὅσον δι' αὐτῆς οὐ μόνον πλουτίζεται διὰ νέων λέξεων τὸ λεξιλόγιον τῆς Μεγαρικῆς, ἀλλὰ διευκολύνεται καὶ ἡ συγκριτικὴ μελέτη τούτου διὰ τῆς παραβολῆς πρὸς τὰ ἐκ προηγουμένων συλλογῶν γνωστά. Ὅθεν θεωροῦμεν τὴν συλλογὴν ἀξίαν βραβεύσεως.

4. Ἡ σημασία καὶ ἡ πολλαπλῆ χρησιμότης τῶν νεοελληνικῶν τοπωνυμίων,<sup>3</sup> ἀσφαλῶς γνωστὴ εἰς τὸν κ. Σπ. Μουσούρη (τὸν γνωστὸν ποιητὴν Φῶτον Γιοφύλλην), παρεκίνησε τοῦτον νὰ συντάξῃ πλήρες «Τοπωνυμικὸν τῆς νήσου Ἰθάκης» ἐξ 100 σ. δακτυλογραφημένων μεγάλου σχήματος. Τὰ τοπωνύμια καταγράφονται κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν, δι' ἕκαστον δὲ τούτων παρέχονται λεπτομερεῖς καὶ σαφεῖς πληροφορίες τοπογραφικαὶ καί, κατὰ τὸ δυνατόν, ἐτυμολογικαί. Ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ, ὅτι τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν τοπωνυμίων τῆς νήσου εἶναι καθαρῶς Ἑλληνικῆς προελεύσεως. Διδακτικὸν ὡσαύτως εἶναι, ὅτι τὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα, ἢ διαμόρφωσις ἢ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ ἐδάφους, τὸ εἶδος τῶν δένδρων ἢ φυτῶν, ἄτινα εὐδοκίμοῦν εἰς ὠρισμένην περιφέρειαν, καὶ τὰ ὀνόματα ἐκκλησιῶν ἢ ἄλλων χαρακτηριστικῶν κτισμάτων, ἀποτελοῦν τοὺς συνηθετέρους λόγους ὀνοματοθεσίας τῶν τοπωνυμίων. Ὁ συλλογεὺς, γνώστης τῶν τόπων καὶ τοῦ ιδιώματος τῆς νήσου (ἐβραβεύθη παλαιότερον καὶ γλωσσικὴ του συλλογὴ ἐξ Ἰθάκης), καθορίζει κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχῶς τοὺς λόγους τού-

<sup>1</sup> Βλ. Ἀθηνᾶ 24 (1912), 297 - 299 28 (1916), 324 - 325, 56 (1952), 367 - 371.

<sup>2</sup> Γλωσσολογ. Ἔρευναι, 73 κέ.

<sup>3</sup> Βλ. Κ. Ἀμάντου, Die Suff. d. neugr. Ortsn., 4 - 5.

τους, ἀποφεύγει δέ, ὀρθῶς, τὰς ἀσκόπους ὑποθέσεις ἢ ἐπεξηγήσεις, ὁσάκις ἢ προέλευσις τοῦ τοπωνυμίου εἶναι εἰς αὐτὸν ἄγνωστος ἢ ἀσαφής. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, εἴναι καὶ ἐξ ἄλλων περιφερειῶν εἵχομεν συλλογὰς τοπωνυμίων ἐπιμελῶς καὶ μεθοδικῶς συντεταγμένας, ὡς ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Μουσούρη, τὴν ὁποίαν θεωροῦμεν διὰ τοῦτο ἀξίαν βραβείου.

5 Μικρὰν συλλογὴν ἐκ σ. 39 μεγάλου σχήματος, περιέχουσιν γλωσσικὸν ὑλικὸν ἐκ Κεφαλληνίας, ὑπέβαλεν ὁ κ. Γεωρ. Σπεισέρης. Ἡ συλλογὴ περιλαμβάνει γλωσσάριον ἀλφαβητικῶς ταξινομημένον ἐκ σ. 31, παροιμίας καὶ παροιμιώδεις φράσεις, ἀλφαβητικῶς ἐπίσης κατατεταγμένας, ἐκ σ. 6, καὶ τοπωνυμίας ἐκ σ. 2. Κατ' ἐξοχὴν ἐνδιαφέρον εἶναι τὸ διὰ τοῦ γλωσσαρίου προσφερόμενον ὑλικόν, διότι περιλαμβάνει κατὰ κανόνα λέξεις αὐστηρῶς ἰδιωματικῆς χρήσεως (π.χ. *βελινόπερνα* = μολυβδοκόκνυλον, *δεονός* = γεγονός, *ζήτημα*, *ἔρηγκας* = νάρθηξ, *μωρόπουλλο* = τὸ τρυφερὸ κολοκυθάκι, *πετάλες* = ἀχιβάδες, *προσποδοῦ* = τὸ πρὸς τοὺς πόδας μέρος τοῦ κρεββατιοῦ, κτλ.). Τὸ λυπηρὸν εἶναι ὅτι ὁ συλλογεὺς, παρὰ τὴν προφανῆ ἔφεσιν νὰ συμβάλῃ εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ διαγωνισμοῦ τῆς Ἑταιρείας, δὲν κατέχει τὴν μέθοδον τῆς συλλογῆς τοῦ γλωσσικοῦ ὑλικοῦ ἕνεκα τούτου δίδει σύντομον, ἐνίοτε μάλιστα μονολεκτικὴν, ἐρμηνείαν τῶν λέξεων, ἄνευ διακρίσεως μεταξὺ κυρίας καὶ μεταφορικῆς σημασίας καὶ ἄνευ οὐδενὸς παραδείγματος ἐκ τοῦ προφορικοῦ λόγου πρὸς διασάφισιν αὐτῆς.

Τὴν ἔλλειψιν ταύτην θ' ἀναπληρώσῃ, ἐλπίζομεν, ὁ συλλογεὺς λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰς ἐντύπους ὁδηγίας τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς προσεχοῦς συλλογῆς γλωσσικοῦ ὑλικοῦ ἐκ τῆς γενετείρας του νήσου, τὸ ὁποῖον ἔχει ἤδη συγκεντρώσει, ὡς ὁ ἴδιος γράφει. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπὸ κρίσιν συλλογὴ, ὡς πρώτη προσπάθεια, εἶναι εὐπρόσδεκτος καὶ πρέπει νὰ βραβευθῇ.

6. Συλλογὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «Γλωσσικὸ ὑλικὸ ἐκ Θάσου», ἐκ σ. 140 8ου σχήματος, ἀπεστάλη ὑπὸ τῆς κ. Ἄννας Ἀργυρίου, περιλαμβάνει δὲ γλωσσάριον (σ. 1-58), τοπωνυμικὸν (σ. 61-75), κύρια ὀνόματα (σ. 76-78), παροιμίας καὶ παροιμιώδεις φράσεις (σ. 81-102), ναυτικὴν ὀρολογίαν (σ. 103-113), συντόμους γραμματικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος (σ. 114-119), ἐν τέλει δὲ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα (συμβόλαια, κλπ.) συντεταγμένα εἰς τὴν ἐν τῇ νήσῳ ὀμιλουμένην κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα (σ. 121-140). Ἡ ὅλη ἐργασία ἀποδεικνύει ὅτι πρόκειται περὶ ἰκανῆς καὶ παρατηρητικῆς συλλογῆς, ἣτις ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ περισσότερα, εἴαν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰς ὁδηγίας τῆς Ἑταιρείας. Εἶναι βέβαιον ἐν ταύτῃ περιπτώσει, ὅτι οὔτε τὰς παροιμίας θὰ ἄφινεν ἄνευ ἐρμηνεύματος, οὔτε τὰς σημασίας τῶν λέξεων θὰ ἔδιδεν ἄνευ διασαφητικῶν παραδειγμάτων. Ὅπως δὲ ὅμως, τὸ προσφερόμενον ἐκ τῆς ἐν Θάσῳ ὀμιλουμένης ὑλικόν, ἐξ ἧς

ἐλαχίστας, σημειωθήτω, ἔχομεν συλλογὰς, εἶναι μορφολογικῶς καὶ σημασιολογικῶς ἐνδιαφέρον (πβ. *κοκκ'νίτσα* = ἰλαρά, *δίνω λαδήσγα* ἢ *μελ'σθήσγα* = δανείζω ὑπὸ τὸν ὄμιον τῆς ἐπιστροφῆς τῶν χρημάτων κατὰ τὴν συγκομιδὴν τοῦ ἐλαίου ἢ τοῦ μέλιτος, τῶν δύο, δηλαδή, κατ' ἐξοχὴν προϊόντων τῆς νήσου, *λοχερός* = τρυφερός, δηλ. *χλοερός*, *χαλδαῖος* = μικρὸς παῖς, κτλ.), δι' ὃ καὶ θεωροῦμεν τὴν συλλογὴν χρήσιμον καὶ βραβευτέαν.

7. Ὁ κ. Γ. Ἀμιραλῆς, τελειόφοιτος φιλολογίας, ὑπέβαλε χειρόγραφον ὑπὸ τὸν τίτλον «Συλλογὴ λέξεων ἐκ Τήνου», ἐκ σ. τετραδίου 120 περίπου, περιέχον γλωσσάριον ἀλφαβητικῶς ταξινομημένων ἰδιωματικῶν λέξεων ἐκ διαφόρων χωρίων τῆς νήσου, κατὰ τὸ πλεῖστον δηλουμένων ἐκάστοτε ὀνομασί. Ὁ συλλογεὺς φαίνεται κατέχων γενικὴν ἐποπτεῖαν τῆς ἐν τῇ νήσῳ ὁμιλουμένης, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς προσπαθείας, ἣν κατέβαλε πρὸς ἀπόδοσιν τῶν διαφόρων κατὰ τόπους τύπων τῶν λέξεων, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ νὰ τονίσῃ κυρίως τὴν σωνητικὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς βορείας καὶ νοτίας περιοχῆς τῆς νήσου. Δυστυχῶς περιώρισε τὴν προσπάθειαν ταύτην μόνον εἰς τοὺς τύπους τῶν ρημάτων (πχ. *βολεύω*, *κοπανίζω*, *μπολασιζω*, *ξεγανώνω*, *ρημάζω*, κτλ. εἰς τὴν νοτίαν περιοχὴν, ἀλλὰ *βουλεύου*, *κουπανίζου*, *μουλασιζου*, *ξεγανώνου*, *ρ'μάζου*, κτλ. εἰς τὴν βορείαν περιοχὴν). Παραμένει οὕτως ἀμφίβολον, ἐὰν ἡ αὐτὴ διαφορὰ παρατηρεῖται καὶ εἰς τὰ ὀνόματα, ἢ ἀμφιβολία δ' αὕτη ἐπιτείνεται, ὅταν ὁ συλλογεὺς βεβαιώνη ὅτι καθ' ὅλην τὴν νῆσον λέγεται *γουλί*, *καλίκι*, *καρίκι*, *κλινάφτης*, *κανάτι*, κτλ., ἀλλὰ καὶ γ' *δί*, *γινάτι*, *κουσοῦρ*, *κιλιπούρ*, *κουλοχέρ'ς*, κτλ. Ἡ ἀσάφεια δὲ ὡς πρὸς τὴν φωνητικὴν ἀπόδοσιν πολλῶν λέξεων καθίσταται πολλάκις ἐντονωτέρα ἐκ τῆς ἀτελοῦς διατυπώσεως τοῦ ἐρμηνεύματος ἢ καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἰκανῶν καὶ καταλλήλων παραδειγμάτων. Παρὰ τὰς ἐλλείψεις ταύτας, εὐνοήτους διὰ νέον καὶ ἀρχαίον συλλογέα, ἢ συλλογὴν προσφέρει ἀρκετὸν χρήσιμον ὑλικὸν καὶ δέον νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ καὶ νὰ βραβευθῇ.

8. Χειρόγραφον ἐκ σ. 82 μεγάλου σχήματος, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ψαριανὴ Λαογραφία», ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Σπανοῦ, δημοδιδασκάλου. Περιέχει ἄσματα σχετικὰ μὲ τοὺς ξενιτεμένους, τὴν θάλασσαν, τὸν γάμον, τὸν ἔρωτα κλπ. (σ. 1-65), ἐν συνεχείᾳ δὲ λαογραφικὰς πληροφορίας συνδεομένας μὲ τὰς ἐορτὰς τοῦ Δωδεκαημέρου καὶ τὰ ἡθῆ καὶ ἔθιμα τῆς νήσου (σ. 65-78). Τόσον τὸ πρῶτον, ὅσον καὶ τὸ δεύτερον μέρος οὐδὲν σχεδὸν προσθέτουν ἀπὸ γλωσσικῆς ἀπόψεως, διότι τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει ἄσματα παγκοίνως γνωστά, τὸ δὲ δεύτερον καταγραφὴν μέρους τῶν ἐν τῇ νήσῳ ἐπικρατούντων ἡθῶν καὶ ἐθίμων. Φανερόν ἐξ αὐτοῦ καθίσταται, ὅτι ἡ συλλογὴ εἶναι χρήσιμος εἰς τὴν λαογραφικὴν κυρίως ἔρευναν. Διὰ τοῦτο, ὡς καὶ διὰ τὰς δύο μοναδικὰς σελίδας (79-89) τοῦ λεξιλογίου,

νομίζομεν ὅτι ἡ συλλογὴ πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ καὶ νὰ ἐπαινεθῇ.

9. Ἔργον υἱικῆς στοργῆς πρὸς τὴν ἀπολεσθεῖσαν γενέτειραν, ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς μεγάλης, πολλοῦ μόχθου καὶ μακροῦ χρόνου, εἶναι χειρόγραφον ἐξ 11 τετραδίων μεγάλου σχήματος (σ. 230 περίπου ἐν συνόλῳ), τὸ ὁποῖον φέρει τὸν τίτλον «Λαογραφικὰ Ἀρτάκης» καὶ ὑποβάλλεται ὑπὸ τοῦ κ. Ὁρέστου Λογοθετίδου, «ἐπὶ 31 συνεχῆ ἔτη διατελέσαντος διδασκάλου ἐν Ἀρτάκῃ καὶ Πανόρμῳ». Ἡ συλλογὴ περιέχει γραμματικὰς καὶ φωνητικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ιδιώματος τῆς Ἀρτάκης (σ. 1 - 13), λεξιλόγιον τῆς γλώσσης τῶν νηπίων (σ. 14 - 16), αἰνίγματα, ὀνόματα παιγνίων, φράσεις εὐχῶν καὶ ἄρῶν, ὀνόματα ἀνέμων (σ. 17 - 27), τοπωνύμια τῆς περιοχῆς (σ. 28 - 41), ὀνόματα διαφόρων εἰδῶν σταφυλῶν (σ. 41-46· ὡς γνωστόν, ἡ Ἀρτάκη ἦτο κατ' ἐξοχὴν οἴνου-παραγωγὸς περιφέρεια), 396 παροιμίας καὶ παροιμιώδεις φράσεις σαφῶς ἐρμηνευόμενας (σ. 47 - 108), εἰς ἃς προστίθενται 182 τουρκικαὶ παροιμίαι, χρησιμοποιούμεναι ἄλλοτε, ἐπ' εὐκαιρίᾳ, ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Ἑλληνικῆς πόλεως (σ. 109 - 133). Ἐν συνεχείᾳ παρέχονται: πίναξ βαπτιστικῶν (σ. 134 - 138), ὀνόματα χορῶν μετὰ συντόμου περιγραφῆς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν (σ. 138 - 141), αἱ ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ἀρτακηνοῖς (σ. 143 - 159), παραμύθια καταγεγραμμένα εἰς τὸ ἰδίωμα τοῦ τόπου μετὰ λεξιλογίου ἐρμηνευτικοῦ τῶν δυσκολωτέρων λέξεων (σ. 160 - 184), ἱστορικαὶ τινες πληροφορίες ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ζωὴν, τὰς ἀσχολίας καὶ τὸν δημόσιον βίον τῶν κατοίκων τῆς Ἀρτάκης κατὰ τὰς τελευταίας πρὸ τῆς ἐθνικῆς καταστροφῆς δεκαετηρίδας (σ. 185 - 223), ἐν τέλει δὲ σύντομον γλωσσάριον τῆς Ἀρτακηνῆς διαλέκτου κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν ταξινομημένον (σ. 223 - 235). Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ποικιλία τοῦ περιεχομένου, ἡ ἐπιμέλεια, μεθ' ἧς ἔχει τοῦτο καταγραφῆ (ἰδιαιτέραν ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν ἢ καλλιγραφικὴ ἱκανότης τοῦ συλλογέως), ἡ σαφήνεια, μεθ' ἧς ἀποδίδονται ἡ μορφή καὶ ἡ ἐρμηνεία τῶν λέξεων καὶ φράσεων, καθιστοῦν τὴν συλλογὴν λίαν χρήσιμον (μὲ μοναδικὴν ἴσως ἐξαίρεσιν τὰς τουρκικὰς παροιμίας) καὶ κατ' ἀκολουθίαν εὐπρόσδεκτον. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔχει, βεβαίως, ὠρισμένης ἐπιφυλάξεως ἐπὶ λεπτομερειακῶν σημείων (π.χ., ὡς πρὸς τὰς ἐτυμολογίας τῶν ξενικῶν λέξεων τοῦ ιδιώματος, κτλ.), ἀλλὰ ἀποβλέπουσα εἰς τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα πλεονεκτήματα τῆς συλλογῆς, προτείνει, ὅπως αὕτη τύχη βραβεῖου καὶ ἰδιαιτέρου ἐπαίνου.

10. Μολονότι τὰ ἰδιώματα τῆς Χίου ἀπησχόλησαν πολλοὺς μέχρι τοῦδε συλλογεῖς ἢ μελετητὰς (Βίος, Κανελλάκης, Ἄμαντος, Ρεμποῦ, κτλ.), εὐπρόσδεκτος τυγχάνει ἡ ὑπὸ τοῦ δημοδιδασκάλου κ. Γ. Βαριαδάκη ὑποβληθεῖσα συλλογὴ γλωσσικοῦ ὕλικου ἐκ τῆς περιοχῆς Βροντάδου, ἧτις περιλαμβάνει γλωσσάριον με-

γάλου σχήματος ἀλφαβητικῶς ταξινομημένον (σ. 1 - 195), συντόμους γραμματικὰς καὶ συντακτικὰς παρατηρήσεις (σ. 196 - 221) καὶ μικρὰ ἄσματα ποικίλου περιεχομένου (σ. 222-224). Ὁ συλλογεὺς κατέβαλεν ὄντως προσοχὴν διὰ τὴν πιστὴν ἀπόδοσιν τῆς μορφῆς τῶν λέξεων καὶ τὴν σαφῆ διατύπωσιν τῆς σημασίας αὐτῶν, καίτοι παρέλειπε νὰ πιστώσῃ ταύτην διὰ παραδειγμάτων τοῦ καθημερινοῦ λόγου. Παρὰ τὸ σοβαρὸν τοῦτο μειονέκτημα, ἡ συλλογὴ εἶναι χρήσιμος διὰ τὸ πλούσιον γλωσσάριον, ὅπερ θὰ βοηθήσῃ κυρίως εἰς τὴν ἐπαλήθευσιν τοῦ ἀποθησαυρισθέντος ἤδη γλωσσικοῦ ὕλικου ἐκ τῆς νήσου, ὡς καὶ διὰ τὰς εὐστόχους ἐν πολλοῖς γραμματικὰς καὶ συντακτικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ιδιώματος, καὶ δέον νὰ βραβευθῇ.

11. Ἐξ ἴσου χρήσιμος εἶναι καὶ ἡ ἐτέρα ἐκ Χίου χειρόγραφος συλλογὴ, ἣτις φέρει τὸν τίτλον «Συλλογὴ Χιακῆς λαογραφικῆς ὕλης» καὶ ὑποβάλλεται ὑπὸ τοῦ κ. Ἀ. Στεφάνου, φιλολόγου καθηγητοῦ τοῦ ἐν Χίῳ γυμνασίου. Ἀποτελεῖται ἐξ 177 σ. μεγάλου σχήματος καὶ περιλαμβάνει: Χιώτικα γνωμικὰ (σ. 4-53), προλήψεις (σ. 55 - 57), δημῶδη ἄσματα (σ. 70 - 121) καὶ συμπλήρωμα εἰς τὸ Χιακὸν γλωσσάριον (σ. 122 - 179). Τὸ τελευταῖον τοῦτο μέρος τῆς συλλογῆς παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, διότι προσφέρει λέξεις τοῦ Χιακοῦ ιδιώματος μὴ περιεχομένας, καθ' ἃ βεβαιώνει ὁ συλλογεὺς, εἰς τὰ προηγούμενα Χιακὰ γλωσσάρια.

Καίτοι δὲ ὁ ὑπὸ τοῦ συλλογέως γενόμενος περὶ τούτου ἔλεγχος ἀναφέρεται, ὡς εἶκός, εἰς τὰ δημοσιευθέντα μόνον γλωσσάρια, ὅχι δὲ καὶ εἰς τὰ ἐν χ/φω ἀποκείμενα ἐν τῷ Ἱστορικῷ Λεξικῷ, φαίνεται ὅτι ἡ δὴλωσίς του εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀκριβής, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς προχείρου παραβολῆς, τῶν ἀπὸ α καὶ β ἀρχομένων λέξεων τοῦ γλωσσαρίου πρὸς τὰ δημοσιευθέντα ἤδη ἄρθρα τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ. Τὸ ὑπόλοιπον ὕλικόν ἔχει λαογραφικὸν κυρίως ἐνδιαφέρον, πλὴν τῆς συλλογῆς γνωμικῶν, ἣτις περιέχει καὶ ἰδιωματικούς τινὰς τύπους λέξεων. Ὅπως δὴποτε, ἡ συλλογὴ εἶναι προῖον κόπου πολλοῦ, χρόνου μακροῦ καὶ ἔργον εἰδήμονος, ὅστις εἶχε, πλὴν τῶν ἄλλων, τὴν ὑπομονήν, νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν σχετικὴν πρὸς τὸ θέμα βιβλιογραφίαν, καὶ πρέπει διὰ ταῦτα νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ καὶ νὰ βραβευθῇ.

12. Ἐκ τῶν τριῶν συλλογῶν, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς Πελοποννησιακὰ ιδιώματα, ἡ μία φέρει τὸν τίτλον «Τὸ ἰδίωμα τῆς Δυτικῆς Κορινθίας» καὶ ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ κ. Π. Δορμπαράκη, καθηγητοῦ τῆς Βαρβακείου προτύπου Σχολῆς. Ἀποτελεῖται ἐκ δύο τετραδίων 8ου σχήματος, ὧν τὸ πρῶτον, ἐξ 96 σ., περιλαμβάνει παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς φωνητικῆς καὶ τῆς μορφολογίας τοῦ ιδιώματος, τὸ δὲ δεύτερον, ἐξ 134 σ., περιέχει γλωσσάριον τῶν ἰδιωματικωτέρων λέξεων, ἀλφαβητικῶς ταξινομημένων. Δύναται ἀδιστάκτως νὰ λεχθῇ, ὅτι ἡ συλλογὴ αὕτη ἀποτελεῖ συγκε-



κροτημένην ἐπιστημονικῶς καὶ μεθοδολογικῶς (ἂν ἔξαιρέση τις τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς σειρᾶς τῶν τετραδίων) μελέτην ἐπὶ τῆς ὁμιλουμένης εἰς τὴν περιοχὴν τῆς γενετείρας τοῦ συλλογέως, δηλ. εἰς τὰ χωρία τῶν τ. δήμων Εὐρωστίνης, Τρικάλων καὶ Πελλήνης. Ὁ συλλογεὺς, διακεκριμένος καὶ πεπειραμένος φιλόλογος, κατέχει πλήρως τὸν λεξιλογικὸν πλοῦτον τοῦ ἰδιώματος, συγχρόνως δὲ τὴν ἱκανότητα τῆς μεθοδικῆς αὐτοῦ κατατάξεως καὶ μελέτης πρὸς ἔξαγωγήν συμπερασμάτων ἐπιστημονικῶς θεμελιωμένων. Γνωρίζει προσέτι καὶ χρησιμοποιοεῖ εὐχερῶς τὴν σχετικὴν πρὸς τὸ ἰδίωμα βιβλιογραφίαν, ἐπιτυγχάνει δ' ὡς ἐκ τούτου νὰ ἔξετάζη τὰς φωνητικὰς ἢ ἄλλας ιδιομορφίας τοῦ ἰδιώματος ἐν συσχετισμῷ πρὸς ὁμοίας ἢ ἀναλόγους συγγενῶν ἰδιωμάτων. Διαπιστώνει οὕτω, ὅτι ὁ παρατηρούμενος ἐν τῷ ἰδίωmati τσιτακισμὸς τοῦ *κ* καὶ *g*, ὡς καὶ ἡ ἐν πολλοῖς διατήρησις τῆς προφορᾶς τοῦ *ν* ὡς *ου*, συνηθέστερον δὲ ὡς *λου* (ἐνίοτε μάλιστα καὶ τοῦ *οι* ὡς *λου* : *τσουλιὰ*, *στζουινί*), συνάπτουν τοῦτο πρὸς τὸ Μεγαρικὸν ἰδίωμα. Ἐξ ἄλλου, ἡ συχνὴ κώφωσις τῶν ἀτόνων *ο* καὶ *ε* (*μουσκάρι*, *ἔρχουμαι*, *χιλιθόνι*, *ριταίνι*, *ιλάττωμα*, κτλ.) καὶ ἡ πολλάκις ἀπαντῶσα ἀποβολὴ τῶν ἀτόνων *ου* καὶ *ι* ἐντὸς λέξεων (*γουρ'νοστάσι*, *παιδόπ'λλο*, *π'λοφόρι*, *σ'τθά*, κτλ.) παρέχουν τεκμήρια συγγενείας τοῦ ἰδιώματος πρὸς τὸ εἰς τὴν ἀπέναντι ἀκτὴν τοῦ Κορινθιακοῦ ὁμιλούμενον βόρειον ἰδίωμα. Ἡ παντελής, τέλος, ἔλλειψις ἀσυνιζήτων εἰς -*ία* καὶ -*έα*, ἡ συχνωτάτη χρῆσις τῶν στερητικῶν ρηματικῶν εἰς -*γος* (*ἄφραγος*, *ἀνεχόρατος*, *ἀβάφτιγος*, *ἀθέριγος*, κτλ.) καὶ ἡ καθολικὴ χρῆσις τῶν μέσων ἠχηρῶν *b*, *d*, *g*, καταδεικνύουν σαφῶς τὴν συγγένειαν τοῦ ἰδιώματος πρὸς τὰ γειτονικὰ Πελοποννησιακὰ ἰδιώματα. Εὐνόητον καθίσταται ἐντεῦθεν τὸ ἔξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον, ὅπερ παρουσιάζει ἡ μελέτη τοῦ ἰδιώματος τῆς Δυτικῆς Κορινθίας. Εὐχῆς, διὰ τοῦτο, ἔργον θὰ ἦτο, ἂν ἡ ἐργασία τοῦ κ. Δορμπαράκη ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, ἀφοῦ ὑποστῆ, ἐννοεῖται, μεθοδολογικὰς κυρίως βελτιώσεις εἰς ὠρισμένα σημεῖα (εἰς τὴν κατάταξιν π. χ. καὶ ἐρμηνείαν πολλῶν φθογγολογικῶν μεταβολῶν, εἰς τὴν καταγραφὴν τῆς προφορᾶς ὠρισμένων φθόγγων, εἰς τὴν διαπραγμάτευσιν τῆς κλίσεως ὀνομάτων καὶ ρημάτων, κτλ.). Πάντως ὁ συλλογεὺς διὰ τῆς ὑπὸ κρίσιν ἐργασίας του καὶ λεξιλογικὸν θησαυρὸν ἱκανὸν προσφέρει καὶ ἔτυμολογίας ἐπιτυχεῖς ἐνίοτε παρέχει καὶ πολλὰ φωνητικὰ φαινόμενα τοῦ ἰδιώματος ὀρθῶς ἐρμηνεύει. Διὰ πάντα ταῦτα προτείνομεν ὅπως ἡ ἐργασία τοῦ κ. Δορμπαράκη βραβευθῆ καὶ ἐπαινεθῆ ἰδιαιτέρως.

13. Ἡ δευτέρα τῶν ἐκ Πελοποννήσου συλλογῶν, ἐκ 210 σ. μεγάλου σχήματος, ὑπεβλήθη ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Κανελλοπούλου, δημοδιδασκάλου. Φέρει τὸν ἀόριστον τίτλον «Συλλογὴ δημῶδους γλωσσικοῦ ὕλικου», διότι περιλαμβάνει ὕλικὸν ἐκ διαφόρων περιφερειῶν, ἦτοι : ἐκ τοῦ τέως δήμου Φαλάνθου τῆς ἐπαρχίας

Μαντινείας (σ. 1 - 152), ἐκ τοῦ τέως δήμου Θουρίας τῆς ἐπαρχίας Καλαμῶν (σ. 153 - 166), καὶ τέλος ἐκ τῆς περιοχῆς Ἁγίου Γεωργίου τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν (σ. 167 - 210).

Ὁ συλλογεὺς προτάσσει λεπτομερῆ πίνακα περιεχομένων, κατατάσσει τὸ προσφερόμενον ἐξ ἐκάστης τῶν ἀνωτέρω περιφερειῶν ὕλικὸν καθ' ὁμάδας γλωσσικὰς (ἀνθρώπινον σῶμα, οἰκογένεια, οἰκιακὰ σκευή καὶ ἔπιπλα, κτλ.) καὶ ἐπιτάσσει ἐκάστου λεξιλογίου συντόμους γραμματικὰς παρατηρήσεις. Ἡ πιεστικὴ φωνητικῶς ἀπόδοσις τῆς μορφῆς τῶν ἐκ Φαλάνθου καὶ Θουρίας καταχωριζομένων λέξεων δίδει τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ὁ συλλογεὺς κατέχει πλήρως τὰ ἰδιώματα ταῦτα. Δὲν δύναται τις ὅμως νὰ εἴπῃ τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν ἐκ τῆς περιφέρειᾶς τῶν Γρεβενῶν λέξεων, διὰ πολλὰς τῶν ὁποίων γεννᾶται ἡ ἀμφιβολία, ἐὰν ἀκούωνται, ὑφ' ἣν μορφήν ἀποδίδει ταύτας ὁ συλλογεὺς, δεδομένου ὅτι πρόκειται περὶ βορείου ἰδιώματος (*γομάρι* ἢ *γουμάρι*; *δερμάτι* ἢ *διρμάτι*; *καρδάρι* ἢ *καρδάρ*);, ὡς ὁ ἴδιος ἄλλωστε σημειώνει εἰς τὰς γραμματικὰς ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος παρατηρήσεις. Ἐξ ἴσου σημαντικὸν μειονέκτημα τῆς συλλογῆς εἶναι ἡ ἔλλειψις παραδειγμάτων ἐκ τοῦ καθημερινοῦ λόγου, ἀπαραιτῶν διὰ τὴν πίστωσιν τῆς σημασίας τῶν λέξεων. Τοῦτο ὀδηγεῖ πολλάκις τὸν συλλογέα εἰς ἐσφαλμένην ἢ ἀτελεῖ ἀπόδοσιν τῆς ἐρμηνείας ὠρισμένων λέξεων. Οὕτω διὰ τὸ *τρομάζω*, π. χάριν, δίδει μόνον τὴν μεταφορικὴν ἔννοιαν «μετὰ δυσκολίας φέρω εἰς πέρας»· διὰ τὸ *φθάνω* μόνον τὴν σημασίαν «ἐπαρκῶ», κτλ. Παρὰ τὰ μειονεκτήματα ὅμως ταῦτα, ἡ συλλογὴ τοῦ κ Κανελλοπούλου μαρτυρεῖ ζήλον πρὸς τὴν ἔρευναν, φιλεργίαν, εὐσυνειδησίαν καὶ ἱκανότητα πρὸς παρατήρησιν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο καταφαίνεται ἰδιαιτέρως ἐκ τῶν ἐπιτυχῶν πολλάκις γραμματικῶν παρατηρήσεων. Ὅθεν ἡ συλλογὴ δέον νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ καὶ νὰ τύχῃ βραβείου.

14. Ἡ τελευταία ἐκ Πελοποννήσου συλλογὴ ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Τρουπῆ, δημοδιδασκάλου. Περιέχει γλωσσάριον ἐκ σ. 10 μεγάλου σχήματος, ἐν τῷ ὁποίῳ καταχωρίζονται κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν λέξεις ἐκ Γορτυνίας, ἰδιαιτέρας πατρίδος τοῦ συλλογέως. Ἐκάστη τῶν λέξεων καταγράφεται ὀρθῶς, ἐρμηνεύεται ἐπιτυχῶς καὶ διασαφεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον (ὄχι πάντοτε, δυστυχῶς) διὰ παραδείγματος ἐκ τοῦ καθ' ἡμέραν λόγου. Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ὁ συλλογεὺς δύναται νὰ καταρτίσῃ μεγαλυτέραν καὶ ἀρτιωτέραν συλλογὴν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ εὐρεθῶμεν εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ κρίνωμεν πληρεστέραν ἐργασίαν τοῦ συλλογέως, προτείνομεν ὅπως ἀπονεμηθῇ εἰς τοῦτον ὁ ἔπαινος τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν πρώτην μικρὰν προσφορὰν του.

15. Ἀπόδειξιν ἀγάπης τῶν ἐκπατρισθέντων τέκνων τῆς Ἰωνίας διὰ τὴν ἀπολεσθεῖσαν πατρίδα ἀποτελοῦν δύο συλλογαί, αἱ ὁποῖαι προσφέρουν ὕλικὸν ἐκ

Βουρλών καὶ Σμύρνης. Ἡ πρώτη, ἐκ σ. 205 μεγάλου σχήματος, ὑποβάλλεται ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Μηλιώρη, γνωστοῦ καὶ ἐξ ἄλλων μελετῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς ἰδιαιτέρας του πατρίδος. Μετὰ σύντομον ἱστορικὴν εἰσαγωγὴν, ἀναφερομένην εἰς τὴν θέσιν τῆς πόλεως τῶν Βουρλών καὶ τὴν πιθανὴν προέλευσιν τῶν Ἑλλήνων κατοίκων αὐτῆς (σ. 4 - 11), ὁ συλλογεὺς πραγματεύεται συντόμως τὸ φωνητικὸν καὶ τὸ τυπικὸν τοῦ ἰδιώματος (σ. 12-28), ἐν συνεχείᾳ δὲ παραθέτει γλωσσάριον τῶν ἰδιωματικῶν λέξεων αὐτοῦ (σ. 29-207). Πολλὰ τῶν «παρατηρήσεων», αἵτινες περιέχονται εἰς τὸ α' μέρος, μολονότι καθαρῶς ἐμπειρικοί, εἶναι χρήσιμοι (*γλέπω* = βλέπω, *διάζομαι* = βιάζομαι, *δεγάφι* = θειάφι, *πανακωτή* = πινακωτή, *χανικολόγος* = χαλικολόγος, *ὄρπίδα* = ἐλπίδα, κτλ.). Ἐξ ἴσου χρήσιμον εἶναι τὸ γλωσσάριον τοῦ ἰδιώματος, ἐν ᾧ καταχωρίζονται, ὀρθῶς καὶ σαφῶς, τόσον ἡ μορφὴ, ὅσον καὶ ἡ σημασία τῶν λέξεων. Θὰ ἔπρεπε, νομίζομεν, νὰ πλουτίσῃ ὁ κ. Μηλιώρης τὸ προσφερόμενον λεξιλόγιον διὰ περισσοτέρων ἑλληνικῶν λέξεων, ἔστω καὶ ἐκ τῶν θεωρουμένων ὑπ' αὐτοῦ κοινῶν, ὥστε νὰ μὴ παρέχεται ἡ ἀπατηλὴ ἐντύπωσις, ὅτι πλεονάζουν ἐν αὐτῷ τὰ ξενικῆς καταγωγῆς στοιχεῖα. Ἐὰν δὲ πρὸς τούτοις ἐφρόντιζε νὰ ἐνισχύσῃ τὴν σημασίαν τῶν λέξεων διὰ περισσοτέρων παραδειγμάτων ἐκ τῆς καθημερινῆς ὁμιλίας, θὰ παρείχε πλήρη καὶ ἀπηκριβωμένην εἰκόνα τοῦ ὁμιλουμένου ἐν τῇ γενετείρᾳ του λίαν ἐνδιαφέροντος ἰδιώματος. (Πβ. τὰ πολλὰ ἀρχαιοπινῆ στοιχεῖα: *ἀγαθεύω*, *ἀτρηδόνα*, *βιοτεύω*, *κελεύω*, *μίτος*, *θιάσος*, κτλ.). Περιττὸν νὰ λεχθῆ ὅτι τὰ μειονεκτήματα ταῦτα τῆς συλλογῆς εἶναι ἐλάχιστα ἐν σχέσει πρὸς τὴν θετικὴν αὐτῆς συμβολὴν εἰς τὴν ἐν γένει γνῶσιν τοῦ ἰδιώματος, δι' ὃ καὶ πρέπει νὰ γίνῃ αὕτη ἀποδεκτὴ καὶ νὰ βραβευθῆ.

16. Ἡ ἐκ Σμύρνης συλλογὴ φέρει τὸν τίτλον «Ἡ γλῶσσα τῆς Σμύρνης» καὶ ἀποστέλλεται ὑπὸ τῆς κ. Στέλας Πετράκη, γυναικὸς λογίας καὶ γνωστῆς ὡσαύτως ἐκ τῶν δημοσιευμάτων της. Ἀποτελεῖται ἐξ 70 δακτυλογραφημένων σελίδων μεγάλου σχήματος, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ μὲν σ. 1 - 41α περιέχουν λαογραφικὸν ὕλικόν (ἔθιμα, γητεμές, παροιμίαι, ξόρκια), αἱ δὲ σ. 41β - 70 «συλλογὴν λέξεων καὶ φράσεων» μετὰ συνοπτικῶν ἐν τέλει γραμματικῶν παρατηρήσεων. Ὡς εἶναι εὐνόητον, τὸ δεύτερον μέρος τῆς συλλογῆς παρουσιάζει δι' ἡμᾶς ἐνδιαφέρον, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνῃ ὅτι καὶ τὸ πρῶτον στερεῖται ἐνδιαφέροντος, ἐφ' ὅσον προσφέρει πολλοὺς λαογραφικοὺς δημῶδεις ὄρους. Τὸ κύριον μειονέκτημα τῆς ἐργασίας εἶναι τὸ παρατηρηθὲν καὶ διὰ τὴν προηγουμένην συλλογὴν, δηλαδὴ ἡ καταφανὴς δυσαναλογία μεταξὺ τῶν Ἑλληνικῆς καὶ ξενικῆς προελεύσεως λέξεων τοῦ γλωσσαρίου. Ἐτερον, ἀλλὰ μικρότερον, μειονέκτημα ἀποτελεῖ ἡ ἔλλειψις ἱκανῶν παραδειγμάτων διαπιστοῦντων τὴν σημασίαν τῶν λέξεων, μολονότι

ἡ συλλογεὺς προσεπάθησε νὰ ἀναπληρώσῃ, κατὰ τὸ δυνατόν, τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἐκ τῶν ὑστέρων (μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐντύπων ὁδηγιῶν τῆς Ἑταιρείας) διὰ χειρογράφων παραδειγμάτων. Γενικῶς εἰπεῖν, ἡ συλλογὴ παρέχει τὴν σαφῆ ἐντύπωσιν ὅτι ἡ κ. Πετράκη δύναται νὰ προσφέρῃ περισσοτέρας καὶ ἀπικριβωμένας πληροφορίας περὶ τοῦ ἰδιώματος τῆς πρωτευούσης τῆς Ἰωνίας καὶ ὅτι δὲν θὰ παραλείψῃ ἀσφαλῶς νὰ πράξῃ τοῦτο εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον, ἀφοῦ τόσῃν διατηρεῖ στοργὴν πρὸς πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀπολεσθεῖσαν γενέτειραν. Ἀποδεχόμενοι, διὰ ταῦτα, ὡς πρώτην προσφορὰν τὴν κρινομένην συλλογὴν, προτείνομεν τὴν βράβευσιν ταύτης.

17. Αἱ δύο ἐκ Μακεδονίας συλλογαὶ προέρχονται ἐξ Ἀρναίας. Ἡ μία τούτων ἀποστέλλεται ὑπὸ τοῦ κ. Μαυρουδῆ Παπαθανασίου, συνταξιούχου ἐκπαιδευτικοῦ, γνωστοῦ καὶ ἐκ παλαιότερων συλλογῶν, αἵτινες ἐβραβεύθησαν εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς τῆς Ἑταιρείας. Ἡ ὑπὸ κρίσιν συλλογὴ φέρει τὸν τίτλον «Συλλογὴ δημῶδους γλωσσικοῦ ὑλικοῦ τῆς Χαλκιδικῆς» καὶ ἀποτελεῖται ἐκ 286 σελίδων μεγάλου σχήματος. Περιέχει ποικίλον καὶ ἀφθονον γλωσσικὸν ὑλικὸν κατατεταγμένον κατὰ κεφάλαια (ὁ ἄνθρωπος καθ' ἑαυτὸν — δημῶδης ἰατρικὴ — ἐνδυμασία καὶ ὑπόδεσις—οἰκία, κτλ.), καταγεγραμμένον δὲ πιστῶς καὶ ἐρμηνευμένον σαφῶς. Ἡ περιγραφή τῶν λαογραφικῶν θεμάτων εἶναι ὡσαύτως σαφῆς καὶ ἀκριβῆς. Τὸ κακὸν ὅμως εἶναι ὅτι ἡ συλλογὴ ἀποτελεῖ κατὰ τὸ πλεῖστον πιστὴν ἀντιγραφὴν γλωσσικοῦ καὶ λαογραφικοῦ ὑλικοῦ, τὸ ὁποῖον ὁ συλλογεὺς εἶχεν ὑποβάλει εἰς τὸν γλωσσικὸν διαγωνισμὸν τοῦ 1950. Ἡ μόνη σχεδὸν διαφορὰ ἀνίσταται εἰς τὴν κατὰ διάφορον σειρὰν κατάταξιν τοῦ προσφερομένου ὑλικοῦ καὶ τὴν προσθήκην τοῦ ἄρθρου τῶν ὀνομάτων. Θέλομεν νὰ πιστεύωμεν ὅτι τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς κακὴν πρόθεσιν, ἀλλὰ εἰς τὴν ἔνεκα τῆς ἡλικίας ἑξασθένωσιν τῆς μνήμης τοῦ συλλογέως.

18. Ἡ ἑτέρα ἐξ Ἀρδαίας συλλογῆ, ἐκ σ. μεγάλου σχήματος 34, ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Ἀποστολοπούλου, καθηγητοῦ φιλολογίας, καὶ περιλαμβάνει δημῶδη ἄσματα συλλεγέμενα καθ' ὃν χρόνον (1937 - 39) ὑπηρετεῖ οὗτος ὡς καθηγητῆς τοῦ ἐν Ἀρναίᾳ γυμνασίου. Τὰ ἄσματα κατεγράφησαν πιστῶς ἐκ τοῦ στόματος ἡλικιωμένων κατοίκων τῆς κωμοπόλεως, δὲν ἀποδίδουν ὅμως τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τοῦ τόπου, διότι ἀποτελοῦν παραλλαγὰς κοινῶν δημοτικῶν ἄσμάτων, τῶν ὁποίων διατηροῦν τὴν γλωσσικὴν ἔκφρασιν. Τὰ αὐτὰ ἰσχύουν προκειμένου καὶ περὶ τριῶν δημοτικῶν ἄσμάτων ἐκ Φθιώτιδος, τὰ ὁποῖα καταχωρίζονται εἰς τὸ τέλος τῆς συλλογῆς (σ 32 - 33). Ἐνδιαφέρον πως εἶναι τὸ μέρος τῆς συλλογῆς, ἐνθα καταγράφονται τὰ κατὰ τὸν γάμον ἐν Ἀρναίᾳ ἐπικρατοῦντα ἔθιμα, διὰ τοὺς ὀλίγους λαογραφικοὺς ὄρους, οἵτινες δίδονται, ἐπὶ

τῆ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ. Διὰ τὴν φιλότιμον ἐν γένει προσπάθειαν τοῦ συλλογέως προτεινόμεν ὅπως ἀπονεμηθῆ εἰς τοῦτον ὁ ἔπαινος τῆς Ἑταιρείας.

19. Ἀπομένουν αἱ ἐκ Θράκης τέσσαρες συλλογαί, τῶν ὁποίων μόνον αἱ δύο ὑπεβλήθησαν ὑπὸ συλλογέων ἐκεῖθεν καταγομένων. Ἐκ τῶν ὑπολοίπων, ἡ μία ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Νατσοπούλου, διαμένοντος εἰς Νέον Γυναικόκαστρον τῆς περιοχῆς Κιλκίς, ἡ δὲ ἄλλη ὑπὸ τοῦ κ. Ντόρη Διαλεκτοῦ, συνταξιούχου ἐκπαιδευτικοῦ ἐκ Λέσβου. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει ἰδιωματικὰς λέξεις προσφύγων ἐκ Στενημάχου, ἐκ σ. 3, καὶ ἰδιωματικὰς λέξεις προσφύγων ἐξ Ἀνατολικῆς Θράκης, ἐκ σ. 12. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὁ συλλογεὺς δὲν ὀρίζει μετ' ἀκριβείας τὸν τόπον καταγωγῆς τῶν πληροφοριοδοτῶν του, τοὺς ὁποίους χαρακτηρίζει ἀορίστως ὡς «Θραῖκας», δὲν κατώρθωσεν ὡσαύτως νὰ ἀκολουθήσῃ μετὰ συνεπείας τὸν κανόνα, τὸν ὁποῖον θέτει ἐν τῷ προλόγῳ του, ὡς πρὸς τὴν καταγραφὴν τῶν λέξεων, ἐξ ὧν ἐκπίπτει ἄτονον ι: Οὕτω γράφει *φ'κάρ*, *τουλπάν*, *τσόλι*, *σερσέμ(η)ς*, *σασκίν(η)ς*, ἀλλὰ καὶ *ἀδράχτι*, *ἀνέμη*, *κασιδιάρης*, *μιτάρια*, κτλ. Ἐὰν εἰς ταῦτα προστεθῆ, ὅτι ὁ συλλογεὺς οὐδὲν παράδειγμα ἐκ τῆς ὁμιλουμένης παραθέτει πρὸς πίστωσιν τῆς χρήσεως τῶν καταχωριζομένων λέξεων, εὐνόητον καθίσταται, ὅτι ἡ μικρὰ αὕτη συλλογὴ κατ' οὐδὲν σχεδὸν συμβάλλει εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑταιρείας. Ἐπειδὴ ὅμως ἐλπίζομεν, ὅτι ὁ συλλογεὺς θὰ συνεχίσῃ τὴν προσπάθειάν του, ἀφοῦ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς ἐντύπους ὁδηγίας τῆς Ἑταιρείας, προτεινόμεν ὅπως ἀπονεμηθῆ αὐτῷ ὁ ἔπαινος τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν πρώτην ταύτην προσπάθειαν.

20. Ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Διαλεκτοῦ, γνωστοῦ καὶ ἐκ βραβευθείσης εἰς προηγούμενον διαγωνισμόν συλλογῆς παρομιῶν ἐξ Λέσβου, περιλαμβάνει περὶ τὰ 100 δημῶδη ἄσματα, τὰ ὁποῖα οὗτος συνέλεξε καὶ κατέγραψε κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν Θράκῃ ὑπηρεσίας του ὡς δημοδιδασκάλου. Τὰ ἄσματα κατέταξεν ὁ συλλογεὺς κατὰ τὸ περιεχόμενον εἰς κατηγορίας: ἀγάπης, γάμου, κοροϊδευτικά, ξενιτειᾶς, χάρου καὶ διάφορα, σημειῶνει δὲ ἐκάστοτε τὸ χωρίον, ἐξ οὗ προέρχεται τὸ ἄσμα καὶ ἐρμηνεύει τὰς ἰδιωματικωτέρας λέξεις, ὅπου παρίσταται ἀνάγκη. Ἐὰν ἐξαιρέσῃ τις τὴν συμβολήν, ἣτις προσφέρεται διὰ τῶν ἐρμηνειῶν τούτων, ἡ συλλογὴ καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἥκιστα χρήσιμος διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ, διότι ὅλα σχεδὸν τὰ ἐν αὐτῷ ἄσματα ἔχουν δημοσιευθῆ κατὰ καιροὺς εἰς τὰ Θρακικὰ ἢ τὸ Ἀρχαῖον Θρακικὸν Ἡθσαυροῦ, ἡ δὲ γλῶσσα των εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ κοινὴ Νεοελληνικὴ καὶ ὄχι τὸ ἰδίωμα τῆς Δ. Θράκης.

Ὁ κ. Διαλεκτὸς ὑπέβαλεν ὡσαύτως χειρόγραφον ἐκ σ. 22 περιέχον φωνητικὰς καὶ γραμματικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος τῆς Λέσβου, συνταχθὲν κατὰ τὸ ἐντυπον ἐρωτηματολόγιον τῆς Ἑταιρείας. Ἐπεσκέφθη, πρὸς τοῦτο,

πολλὰ χωρία τῆς νήσου, σημειούμενα λεπτομερῶς εἰς τὸν ἐπισυναπτόμενον χάρτην. Αἱ παρατηρήσεις, μολοντί καθαρῶς ἐμπειρικαί, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρθαί, ἀλλ' οὐδὲν σχεδὸν προσθέτουν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Kretschmer ἤδη λεπτομερῶς καὶ ἐπιστημονικῶς παρατηρηθέντα περὶ τῆς Λεσβίας διαλέκτου. Ἐν τούτοις καὶ ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα ἐργασία τοῦ κ. Διαλεκτοῦ μαρτυροῦν ἔφεισιν πρὸς συλλογὴν καὶ ἔρευναν διαλεκτικῶν στοιχείων καὶ φιλεργίαν ἀξιομίμητον καὶ πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ἐπαινεθοῦν.

21. Αἱ ἕτεραι δύο ἐκ Θράκης συλλογαὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ ἐν Σουφλίῳ ὀμιλούμενον ἰδιῶμα, ἀπεστάλησαν δὲ ἀμφοτέραι ὑπὸ γηγενῶν καὶ εἰδημόνων συλλογέων, τοῦ κ. Π. Τσακίρη, δημοδιδασκάλου τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Ἀλεξανδρουπόλεως καὶ τοῦ κ. Χ. Παπασταματίου—Μπαμπαλίτη, διευθυντοῦ τοῦ γ' δημοτικοῦ σχολείου Σουφλίου. Ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Τσακίρη, ἐκ σ. χ/φων 77 μεγάλου σχήματος, περιλαμβάνει γλωσσάριον ταξινομημένον κατὰ γλωσσικὰς οἰκογενείας, συμφώνως πρὸς τὸ διάγραμμα τῶν ἐντύπων ὁδηγιῶν τῆς Ἑταιρείας (σ. 8 - 61) καὶ γραμματικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ἰδιώματος (σ. 63 - 74), ἐν τέλει δὲ ἀπαντήσεις εἰς τὸ ὑποδειγματικὸν ἐρωτηματολόγιον τῶν ὁδηγιῶν τῆς Ἑταιρείας (σ. 75 - 84). Τὸ τελευταῖον τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι πολλοὶ τῶν συλλογέων ἐκλαμβάνουν ἐνίοτε τὰ ὑποδειγματικὰ ἐρωτηματολόγια τῆς Ἑταιρείας ὄχι ὡς μέσον προοριζόμενον νὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν ἐργασιῶν των, ἀλλ' ὡς περιορισμένον πλαίσιον, ἐντὸς τοῦ ἁποῖου καὶ μόνον ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ κινηθοῦν. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ ἐργασία τοῦ κ. Τσακίρη εἶναι χρήσιμος, διότι προσφέρει ἀρκετὸν γλωσσικὸν ὕλικόν, δι' οὗ θὰ πλουτισθοῦν αἱ ἐκ προηγουμένων συλλογῶν πληροφορίαὶ περὶ τοῦ ἰδιώματος τοῦ Σουφλίου. Ἐὰν μάλιστα ἐφρόντιζε νὰ διασαφῇ διὰ παραδειγμάτων καὶ φράσεων τοῦ καθημερινοῦ λόγου τὸ φωνητικῶς ἀπληκτιβωμένον ὄντως ὕλικόν, ἡ ἐργασία του θὰ ἦτο πληροστέρα καὶ χρησιμωτέρα. Ἀξία ἰδιαίτερας μνείας εἶναι ἡ προσπάθεια τοῦ συλλογέως πρὸς ἐπιστημονικὸν καθορισμὸν πολλῶν ἐκ τῶν δημοδῶς κατονομαζόμενων δένδρων, καὶ φυτῶν. Ἀξιόλογοι ἐπίσης καὶ ἐν πολλοῖς ὀρθαί εἶναι αἱ γραμματικαὶ αὐτοῦ παρατηρήσεις, ἰδιαίτερος μάλιστα εἰς τὸ περὶ παραγωγῆς μέρος, ἐνθα παρατίθενται μεθοδικῶς αἱ ἐπιχωριάζουσαι ἐν Σουφλίῳ παραγωγικαὶ καταλήξεις (π. χ. ὑποκορ. εἰς - οὐδι, - οὐδα, κτλ.).

22. Ἡ συλλογὴ τοῦ κ. Μπαμπαλίτη εἶναι μικροτέρα τῆς προηγουμένης εἰς ὄγκον (σ. 30 δακτυλογραφημένη) καὶ διαφόρου περιεχομένου. Περιέχει μικρὰν ἱστορικὴν εἰσαγωγὴν περὶ τῆς πόλεως τοῦ Σουφλίου, περιγραφὴν ἐθίμων, παιγνίων καὶ ἐνδυμάτων, αἰνίγματα καὶ πέντε παραμύθια καταγεγραμμένα εἰς τὸ τοπικὸν ἰδιῶμα. Τὰ τελευταῖα ταῦτα, ὡς καὶ δύο διηγήσεις ἐν συνεχεῖ λόγῳ, τὰς ὁποίας παρα-

θέτει προηγουμένως ὁ συλλογεύς, εἶναι ἰδιαιτέρως χρήσιμα, διότι καὶ πολλὰς ἰδωματικὰς λέξεις περιλαμβάνουν καὶ ἐποπτικὴν εἰκόνα τοῦ ἐν Σουφλίῳ ὁμιλουμένου βορείου ἰδιώματος παρέχουν. Τοῦτο δὲν σημαίνει βεβαίως ὅτι τὰ ἄλλα περιεχόμενα τῆς συλλογῆς στεροῦνται χρησιμότητος. Ἀντιθέτως, ἀμφότεραι αἱ ἐκ Σουφλίου συλλογαί, προῖόν μόχθου φιλοτίμων ἐκπαιδευτικῶν, οἵτινες, παρὰ τὸ ἐπίπονον ἐπαγγελματικόν των ἔργον, εὗρον τὸν ἀπαιτούμενον διὰ τὴν διάσωσιν τῶν γλωσσικῶν καὶ λαογραφικῶν στοιχείων τῆς γενετήρας των ἀναγκαῖον χρόνον, εἶναι ἀξιόλογοι καὶ προσιωνίζονται ἄλλας πληρεστέρας καὶ μεθοδικώτερον συντεταγμένας. Ὅθεν προτείνομεν ὅπως γίνων δεκταὶ καὶ τύχουν βραβείου.

*Ἡ κριτικὴ Ἐπιτροπὴ*

ΙΩ. ΚΑΛΛΕΡΗΣ

Γ. ΚΟΥΡΜΟΥΛΗΣ

Λ. ΚΩΣΤΑΚΗΣ

Κατ' ἀπόφασιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν Ἑταίρων ἀπενεμήθησαν εἰς τὰς ἀνωτέρω συλλογὰς αἱ ἐξῆς τιμητικαὶ διακρίσεις:

Α) Βραβεῖον ἐκ δραχ. 2.500 μετ' ἐπαίνου εἰς τὰς συλλογὰς 1) τοῦ κ. Ὁρ. Λογοθετίδη καὶ 2) τοῦ κ. Π. Δορμπαράκη.

Β) Βραβεῖον ἐκ δραχ. 1500 εἰς τὰς συλλογὰς 1) τοῦ κ. Γ. Ντεγιάννη, 2) τοῦ κ. Γ. Κανελλοπούλου καὶ 3) τοῦ μ. Α. Ὑψηλάντου.

Γ) Βραβεῖον ἐκ δραχ. 1200 εἰς τὰς συλλογὰς 1) τοῦ κ. Σπ. Μουσούρη, 2) τοῦ κ. Ν. Μηλιώρη, 3) τοῦ κ. Ξεν. Ἀναγνωστοπούλου, 4) τοῦ κ. Ι. Βαριαδάκη καὶ 5) τοῦ κ. Α. Στεφάνου.

Δ) Βραβεῖον ἐκ δραχ. 800 εἰς τὰς συλλογὰς 1) τῆς Κ<sup>α</sup>ς Στέλλας Πετράκη, 2) τῆς Κ<sup>α</sup>ς Ἄννας Ἀργυρίου, 3) τοῦ κ. Γ. Ἀμιραλῆ, 4) τοῦ κ. Π. Τσακίρη, 5) τοῦ κ. Χ. Παπασταματίου—Μπαμπαλίτη καὶ 6) τοῦ κ. Γ. Σπετσιέρη.

Ε) Ἑπαινος εἰς τὰς συλλογὰς 1) τοῦ κ. Λ. Σπανοῦ, 2) τοῦ κ. Ντόρη Διαλεχτοῦ, 3) τοῦ κ. Θ. Τρουπῆ, 4) τοῦ κ. Δ. Ἀποστολοπούλου καὶ 5) τοῦ κ. Δ. Νατσοπούλου.